

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ"

МОВНА ОСОБИСТІТЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Острог
Видавництво Національного університету
«Острозька академія»
2021

УДК 81:378
ББК 81
М 74

*Надруковано за ухвалою вченої ради
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 11 від 29 квітня 2021 року)*

Рецензенти:

Омельчук Сергій Аркадійович, доктор педагогічних наук, професор, перший проректор Херсонського державного університету, заслужений діяч науки і техніки України;

Жуковський Василь Миколайович, доктор педагогічних наук, професор кафедри англійської мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

М 74 Мовна особистість в освітньому просторі: монографія / за заг. ред. І. Д. Пасічника; редкол. О. А. Вісич, Х. М. Карповець, З. В. Столяр. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 270 с.

ISBN 978-617-8041-02-1

DOI 10.25264/978-617-8041-02-1

У монографії вміщено наукові розвідки лінгводидактів, мовознавців, літературознавців, у яких висвітлено актуальні питання професійної підготовки майбутніх філологів. Автори зосереджують увагу на специфіці формування мовної особистості в закладах різних рівнів, утіленні компетентнісної парадигми філологічної освіти, лексико-семантичних та граматичних особливостях української мови в сучасному науково-педагогічному дискурсі; досліджують комунікативний вимір функціонування української мови; аналізують моделі літературної комунікації в художньому тексті.

Філологам нинішнім і майбутнім, а також усім, кому не байдуже питання розвитку, функціонування та навчання державної мови.

**УДК 81:378
ББК 81**

Матеріали опубліковано в авторській редакції.

© Автори, 2021
© Національний університет
«Острозька академія», 2021

*Докторові педагогічних наук,
професору, академіку АНВШ України,
заслуженому працівнику освіти України
Хом'яку Іванові Миколайовичу,
невтомному Вчителеві,
мовнику з душею літератора
з нагоди славного ювілею*

ЗМІСТ

ОСТРОЗЬКА ТРАЄКТОРІЯ РУХУ (замість передслова)7

Розділ 1

Слово про Педагога, Науковця, Порадника, Наставника, Учителя...

ЖИТТЄПИС ЮВІЛЯРА	10
ІМ'Я У ВИДАННЯХ (публікації про І. М. Хом'яка)	19
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК НАУКОВИХ, НАУКОВО- МЕТОДИЧНИХ І ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ПРАЦЬ ДОКТОРА ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА ХОМ'ЯКА ІВАНА МИКОЛАЙОВИЧА за 1984–2020 рр.	21
СВЯТКОВО-СПОГАДНЕ: СПОГАДИ, ВІТАННЯ Й ПОБАЖАННЯ З НАГОДИ СЛАВНОГО ЮВІЛЕЮ	44

Розділ 2

Професійна підготовка майбутнього філолога: лінгводидактичний, мовознавчий та літературознавчий аспекти

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ВИМІР ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

Голуб Н. Б.

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ (*бар'єри і механізми впровадження*)66

Горошкіна О. М.

МЕТОДИ І ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ ОРФОГРАФІЇ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ:
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ВИМІР

Кучеренко І. А., Мамчур Л. І.

КЛЮЧОВІ ПІРИТЕТИ СУЧАСНОЇ МОВНОЇ ОСВІТИ87

Нікітіна А. В. ПРОСОДИКА ЯК СТРУКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ- СЛОВЕСНИКІВ	98
Антончук О. М. РОЛЬ СЛОВНИКІВ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА	110
Вітюк В. В. ПРОФЕСІОГРАМА ФОРМУВАННЯ ПРАВОПИСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	118
Деркач Л. М. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА	128
Дружененко Р. С. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНТЕРНЕТНОГО ДИСКУРСУ В ПРОГРАМУ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ	135
Карповець Х. М. ПРАВОПИСНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЛІНГВОДИДАКТИЧНА КАТЕГОРІЯ: АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЇ	143
Костолович Т. В., Шевчук Т. Б. ЛЕКСИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПРОВІДНИЙ ДЕТЕРМІНАНТ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ	150
Скрипник Н. І. ЗМІСТ КОНСТРУКТУ «КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЕВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ» У ЛІНГВОДИДАКТИЦІ	158
ЛІНГВОМЕТОДИЧНІ Й МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ	
Пентиліук М. І. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИХОВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ	171

Груба Т. Л. МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ	184
Вісич О. А. НОВА ВІХА В ІСТОРІЇ ВИДАНЬ ПОВНОГО ЗІБРАННЯ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	197
Дроздова І. П. МЕТОДИ І ПРИЙОМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВНИХ ЗНАНЬ І МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ ТА ОРФОГРАФІЧНО ПРАВИЛЬНОГО ПИСЬМА СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	201
Кучерук О. А. ЛІНГВОМЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	213
Златів Л. М. ПРОБЛЕМА ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ	223
Максимчук В. В. MOODLE ЯК ЗАСІБ АВТОМАТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ МОРФОЛОГІЙНОГО РОЗБОРУ	232
Столяр З. В. СПІЛКУВАЛЬНИЙ ЕТИКЕТ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО МІКРОКЛІМАТУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	243
Шульжук Н. В. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИХ УМІНЬ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ	252
Рабчук І. Ю. АКСІОЛОГІЧНА ФУНКЦІЯ АПОЗИТИВНОЇ СИНТАКСЕМИ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	263
ПІСЛЯСЛОВО	267

Златів Л. М.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри стилістики та культури української мови

Рівненського державного гуманітарного університету

ПРОБЛЕМА ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ

Освіта як динамічна й чутлива система постійно еволюціонує залежно від змін у суспільстві. Сьогодні відбувається складний і доволі болісний для багатьох національних освітніх систем процес віднаходження нової моделі освіти, оскільки наявні підходи вичерпують себе і не зовсім відповідають вимогам часу. Модернізація сучасної освіти зумовлена потребою у розробленні механізмів адаптації людини до мінливого, сповненого ризиків світу, її здатності адекватно реагувати на виклики сьогодення.

Одним із напрямів модернізації освіти, зокрема вищої педагогічної, є її практична спрямованість. Результати дослідження різних її аспектів (особливостей формування професійної компетентності майбутніх учителів, питання підготовки здобувачів освіти до педагогічної практики та ін.) досить широко представлені у наукових працях О. Абдуліної, В. Андрущенко, В. Введенського, Н. Голуб, М. Євтуха, С. Золотухіної, І. Зязюна, В. Коваль, В. Лозової, В. Нестерова, Н. Побірченко, О. Семенов, Л. Хомич, М. Ярмаченка та інших.

У нових соціокультурних умовах перегляду й оптимізації потребує практична підготовка майбутніх учителів-словесників, зокрема її зміст, структура та обсяг.

Мета цього дослідження – проаналізувати сутність практики в структурі педагогічного освітнього процесу, визначити її основні складники та схарактеризувати їх зміст, виробити оптимальну модель практичної підготовки здобувачів спе-

ціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) з урахуванням сучасних наукових досліджень та опитувань, проведених серед учителів-практиків і здобувачів середньої освіти.

У «Енциклопедії освіти» практику розглядають як невід'ємний складник процесу підготовки фахівців, що проводиться на оснащених відповідним чином базах навчальних закладів, а також на сучасних підприємствах і в організаціях різних галузей господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, торгівлі, державного управління [3, с. 704].

Практика «занурює» здобувача вищої освіти у реальний виробничий процес, пізнання його з середини, у всій повноті виробничої дійсності, життєвості, конкретики. Поза практикою підготовка сучасного фахівця є неможливою.

Педагогічна практика залишається фундаментальним складником особистісного становлення майбутнього вчителя. Перебуваючи в діалектичній взаємодії з педагогічною теорією, вона збагачує останню досвідом застосування новітніх методів, прийомів, технологій навчання, дозволяє створювати та видозмінювати освітнє середовище.

Проте, підтримуючи думку провідних дидактів, ми змушені визнати той факт, що у системі вітчизняної педагогічної освіти організація практики є дещо формальним явищем. Як показує досвід, багато випускників до конкретної педагогічної діяльності виявляються не готовими або не зовсім готовими. Це пов'язано з тим, що тривалий час практична підготовка здобувачів вищої педагогічної освіти розглядалась лише в аспекті «шкільної практики». Практиканти знайомились зі школою, освітнім процесом, отримували можливість побачити школу не з позиції учня, а з позиції вчителя як представника суспільства, відчути власну відповідальність перед вихованцями, побачити школу в контексті багатогранних суспільних відносин. Загалом ця практика була і залишається досить ефективною, проте через «локалізацію практичної підготовки лише на закладах освіти», повноформатного входження у життєво-виробничий процес вона не забезпечує [1, с. 427].

Сучасні науковці акцентують на тому, що педагогічна практика майбутніх учителів є формою закріплення теоретико-методологічних, психолого-педагогічних, філософських, методичних, валеологічних знань, умінь і навичок в організації навчання, виховання й розвитку здобувачів середньої освіти; формою підвищення рівня зацікавленості педагогічною діяльністю; формою розвитку аналітичної діяльності та вказують на соціально-психологічну її роль, яка полягає в ідентифікації студента в новій соціальній ролі майбутнього вчителя і в зрушенні у його Я-концепції, коригуванні самооцінювання, самоствавлення [1; 4].

Досі не розв'язаною залишається проблема обсягу практичної підготовки здобувача вищої освіти та співвідношення різних видів педагогічної і фахових практик. В умовах відсутності стандарту освіти зі спеціальності 014 Середня освіта орієнтиром для розробників освітніх програм можуть слугувати затверджені нормативні документи та наукові дослідження.

У «Концепції розвитку педагогічної освіти» зазначено, що обов'язковим складником освітнього процесу підготовки здобувача вищої освіти до педагогічної діяльності є безперервна педагогічна практика. «Обсяг практичної підготовки має складати не менше 30 кредитів ЄКТС у межах обов'язкової частини бакалаврських програм (починаючи з першого року навчання, у різних закладах освіти і різних класах (курсах)) і не менше 30 кредитів (включно з магістерським дослідженням) у межах обов'язкової частини магістерських програм (у різних закладах освіти і різних класах (курсах))» [5, с. 14]. Також у документі рекомендовано не менше половини обсягу практичної підготовки відводити для проходження виробничої практики із самостійним виконанням професійних завдань.

У затвердженому 2021 року Стандарті вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти визначено як мінімальний обсяг практик зі спеціальності 15% обсягу освітньої програми [7].

Така значна кількість кредитів, відведених на практику, зумовлює потребу в детальному аналізі її складників у кон-

тексті підготовки фахівців конкретної спеціальності, зокрема 014 Середня освіта (Українська мова і література).

В. Андрущенко, Р. Вернидуб, Л. Куліненко у своїй фундаментальній праці «Наука. Педагогічна освіта. Практика» характеризують найактуальніші для майбутнього вчителя види педагогічної практики, як-от: *ознайомча (пропедевтична)*, метою якої є ознайомлення студентів із особливостями організації та проведення навчально-виховної роботи вчителів в умовах реального навчально-виховного процесу в загальноосвітніх закладах середньої освіти; *культурологічна*, спрямована на вивчення й оволодіння надбаннями української культури і мистецтва та формування у студента-практиканта відповідної культурологічної компетентності; *виховна*, що передбачає працю здобувачів вищої освіти у літніх таборах; *навчальна*, спрямована на залучення студентів до проведення уроків із різних навчальних дисциплін, де вони вчать планувати, здійснювати, аналізувати навчально-виховний процес на уроці; *переддипломна (предметна)*, яка відіграє особливу, інтегративну роль, виявляє професійну компетентність практиканта як майбутнього вчителя [1, с. 432–437]. Науковці наголошують на тому, що основною вимогою до організації педагогічної практики є забезпечення безперервності та послідовності її впродовж усіх освітніх ступенів підготовки вчителя, узгодженість завдань, змісту, форм і методів.

На сучасну систему практичної підготовки майбутніх учителів-словесників значною мірою впливають нові тенденції в розвитку вищої педагогічної освіти в Україні й за кордоном, зростання соціальної ролі особистості, акцент на культуроцентризм, технологізація навчально-виховного процесу. Погоджуємось із думкою авторитетної науковиці О. Семеног, що «у соціокультурних умовах третього тисячоліття підсистема практик у системі професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури доповнюється, розширюється й ускладнюється» [6, с. 221].

У своїй фундаментальній монографії «Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури» дослід-

ниця обґрунтовує цілісну особистісно зорієнтовану систему безперервної практики майбутніх учителів-словесників, яка базується на поєднанні педагогічної та фахових практик із урахуванням принципу поступового збільшення обсягу завдань на кожному освітньому ступені (від індивідуальної роботи до організації роботи з колективом) та характеру діяльності здобувачів вищої освіти (репродуктивна – реконструктивна – творча). Складниками цієї системи є такі види практик: на ступені бакалаврату на першому курсі – *пасивна педагогічна (пропедевтична), фольклорна і літературно-краєзнавча*, на другому – *пасивна педагогічна аналітична та діалектологічна або соціолінгвістична*, на третьому – *комплексна аналітична й літня виховна*, на четвертому – *комплексна навчально-виховна у 5–9 класах і етнографічна або музейна* тощо). Підготовку спеціаліста завершує *комплексна навчально-залікова практика в 9–11 класах загальноосвітньої школи та закладах нового типу*, професійне становлення магістра відбувається під час *педагогічної практики в закладах нового типу та ЗВО*. Така система забезпечує більш усвідомлену фахову потребу перевірки дієвості набутих знань і вмінь, зміцнення впевненості у правильності професійного вибору, сприяє загальнокультурному розвитку особистості студента-філолога, формуванню його педагогічної, методичної, психологічної і паралельно вдосконаленню мовної, лінгвістичної, фольклорної, літературної, культурознавчої, комунікативної, інформаційної, дослідницької компетенцій, а також самовдосконаленню, самоактуалізації і саморозвитку [6].

Низка досліджень, які стосуються різних аспектів професійної підготовки вчителя-словесника (І. Бондар, В. Денисенко, Н. Казакова, Ю. Ледняк, А. Лисенко, В. Обозний, А. Подолинний, Ф. Поліщук, А. Попович, О. Савицька, О. Семенов, Т. Тищенко, Е. Федорчук та ін.), підтверджують необхідність і доцільність етнокультурознавчої підготовки майбутніх учителів української мови та літератури засобами таких фахових навчальних практик, як *фольклорна*, що дає уявлення про роль фольклору в житті народу, динаміку розвитку мистецтва родинного

слова, автентичні форми української культури, формує вміння здійснювати самостійні спостереження над видозміною фольклорних жанрів у певному населеному пункті чи регіоні, пробуджує інтерес до історії рідного краю; *літературно-краєзнавча*, яка дає ґрунт для вивчення регіональних особливостей літератури та краєзнавчих досліджень; *діалектологічна*, яка формує етнолінгвістичну компетенцію, виробляє навички збору, аналізу автентичного матеріалу та розуміння специфіки викладання української мови в умовах діалектного середовища; *соціолінгвістична*, спрямована на дослідження проблем дво- і багатомовності, різних типів мовних особистостей у конкретному соціумі; *етнографічна і музейна*, які спрямовані на вивчення етногенезу українського народу, його етнічної історії, етнічної специфіки духовної та матеріальної культури.

Виклики сьогодення (світова економічна криза, процеси глобалізації та діджиталізації людства, пандемії) сприяють упровадженню в освітній процес змішаного навчання. (Під змішаним навчанням розуміємо «цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок, що здійснюється освітніми установами різного типу в рамках формальної освіти, частина якого реалізується у віддаленому режимі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій і технічних засобів навчання, які використовуються для зберігання і доставки навчального матеріалу, реалізації контрольних заходів, організації взаємодії між суб'єктами навчального процесу (консультації, обговорення) та під час якого має місце самоконтроль учня (студента) за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання» [2, с. 5]).

У цих умовах актуальним видається уведення до освітньої програми практики змішаного (дистанційного) навчання фахових предметів, яка б сприяла підвищенню рівня інформаційної компетентності здобувачів вищої освіти та формуванню навичок навчання мови й літератури в умовах дистанційного навчання.

Ще одним із важливих чинників процесу оптимізації практичної підготовки майбутніх учителів-філологів є опитуван-

ня учасників освітнього процесу, так званих стейкхолдерів освітньо-професійної програми (далі ОПП). Ми провели анкетування на базі ЗОШ № 13 Рівненської міської ради серед практикантів (здобувачів четвертого курсу освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література) Рівненського державного гуманітарного університету) та учителів-методистів навчального закладу, за якими ті були закріплені, з метою моніторингу (оновлення, удосконалення) ОПП. Декілька запитань анкети стосувались практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Для 54 % опитаних обсяг практичної підготовки (навчальної та виробничої практик), що становить 12 кредитів (8 тижнів практики на 3-4 курсах), є недостатнім, для решти – достатнім. Для 36% четвертокурсників прийнятним є обсяг у 24 кредити (16 тижнів практики на 2-4 курсах), а для 18 % – 18 кредитів (12 тижнів, на 3-4 курсах). Варіант практичної підготовки у 30 кредитів (20 тижнів практики на всіх курсах) не обрав жоден із опитаних здобувачів вищої освіти.

46 % студентів вважають, що, крім педагогічної (пасивної та активної), студентам-філологам варто увести інші (суто фахові) практики. На їхню думку, доповнити практичну підготовку вчителя-словесника, враховуючи особливості нашого регіону, можна було би фольклорною (45 % респондентів), літературно-краєзнавчою (27 %), діалектологічною (9 %) практиками. 27 % опитаних вважають ці практики недоцільними.

100 % учителів-словесників (педагогічний стаж опитаних педагогів коливався від 2 до 32 років) підтвердили необхідність посилення практичної підготовки студентів-філологів, обравши варіант у 24 кредити (16 тижнів практики на 2-4 курсах), а також підтримали ідею доповнення педагогічної практики суто фаховими – фольклорною (75 % опитаних), літературно-краєзнавчою (75 %), діалектологічною (75 %) практиками. Також усі педагоги висловили думку про необхідність уведення практики з дистанційного навчання фахових дисциплін.

Таким чином, проаналізувавши нормативну базу, наукові дослідження останніх років, а також результати опитувань, проведених серед учителів-практиків і здобувачів вищої освіти, можемо окреслити модель практичної підготовки майбутнього вчителя-словесника, що містить такі види практик:

1 курс – пасивна психолого-педагогічна (пропедевтична) та фахова (фольклорна);

2 курс – пасивна педагогічна аналітична та фахова (діалектологічна або соціолінгвістична);

3 курс – комплексна аналітична або літня виховна (за наявності літніх таборів у регіоні) та фахова (етнографічно-музейна або літературно-краєзнавча);

4 курс – комплексна педагогічна (виробнича) у 5–9 класах ЗЗСО різних типів;

5 курс – комплексна педагогічна (виробнича) у 10–11 класах ЗЗСО різних типів;

6 курс – переддипломна.

Побудовані з урахуванням принципів наступності й перспективності, тісного взаємозв'язку та взаємодоповнюваності, ці практики мають становити цілісну особистісно зорієнтовану систему, спрямовану на формування фахових компетентностей та програмних результатів навчання за ОПП.

Література

1. Андрущенко В., Вернидуб Р., Куліненко Л. Наука. Педагогічна освіта. Практика. Київ : «МП Леся», 2017. 724 с. URL: [Nauka_Pedahohichna_osvita_Praktyka.pdf](#) (дата звернення: 20.03.2021).

2. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. Том 54. № 4. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1434/1070> (дата звернення: 20.03.2021).

3. Енциклопедія освіти. Київ : Юрінком Інтер, 2008. URL: <https://yuricom.com/book/encyklopediya-osvity/> (дата звернення: 20.03.2021).

4. Кара С. І. Педагогічна практика як засіб формування професійної компетентності майбутніх учителів. *Педагогічні науки : зб. наук. пр.* Бердянськ : БДПУ, 2011. № 2. С. 95–99.

5. Концепція розвитку педагогічної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення: 23.03.2021).

6. Семенов О. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. Суми : ВВП «Мрія-1»ТОВ, 2005. 404 с.

7. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 № 357. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> (дата звернення: 23.03.2021).